

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра хореографії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи
проф. Гаврилюк Є. В.

2013 р.

Композиція танцю

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
Напряму 6.20202 «Хореографія»

Луцьк – 2013

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція танцю» для студентів напряму підготовки 6.020202 «Хореографія»
"28"серпня 2013р. - 28 с.

Розробники: Дужич-Ніколайчук Віктор Іванович, заслужений артист України, доцент

Рецензент: Рецензент: Козачук Олег Дмитрович, заслужений працівник культури України, художній керівник та головний балетмейстер ансамблю народного танцю "Волинянка

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри хореографії

протокол № 1 від 30 серпня 2013р.

Завідувач кафедри:

Дужич-Ніколайчук В.І.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв

протокол № 1 від 11. 09. 2013 р.

Голова науково-методичної комісії інституту мистецтв

Шиманський П.Й.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 3 від 20. 11. 2013р.

© Дужич-Ніколайчук В.І., 2013

Структура робочої програми

Вступ

Фахова підготовка спеціаліста-хореографа є складним процесом, що вимагає не лише досконалого оволодіння основами танцювального мистецтва та формування виконавських навичок, але й інтелектуального і загальнокультурного розвитку особистості, здатної вільно і самостійно мислити та діяти. Синтетичний характер діяльності спеціаліста хореознавчого профілю ставить вимоги цілісності, єдності, професійної спрямованості культурологічних та освітянських компонентів його підготовки. У зв'язку з цим у науковій організації навчального процесу особливого значення набуває комплекс дисциплін, що впливають на формування особистості в професійно-мистецькому, культурологічному, соціально-педагогічному аспектах.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 9	0202 <u>«Мистецтво»</u>	нормативна
Модулів - 9	6.020202 «Хореографія»	Рік підготовки 1-2
Змістових модулів - 4		Семестр 1- 4
ІНДЗ: є		Лекції - 32 год.
Загальна кількість годин - 324		Практичні - 142 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних - 2 самостійної роботи -1 індивідуальної роботи -1	Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр	Самостійна робота -74год. Індивідуальна робота -76 год. Форма контролю: залік (1,2сем.)/ екзамен (4сем.).

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета курсу передбачає:

- отримання знань в галузі новітніх тенденцій гармонічної мови та балетмейстерської техніки хореографічного мистецтва;
- визначення специфічних методів композиційної побудови хореографічного твору;
- збагачення досвіду сприйняття та аналізу хореографічного мистецтва сучасності.

Завдання курсу - накопичення та засвоєння ґрунтовних теоретичних знань з композиційної побудови танцювального номеру, жанрової стилістики танців, особливостей проведення особливостей та методології постановочної та репетиційної роботи в хореографії, а також набуття практичних навичок у сфері вмілого грамотного застосування набутих знань.

Після опанування даного курсу студенти повинні

знати:

- специфіку відображення дійсності засобами хореографічного мистецтва,
- концепцію хореографічного твору як відображення індивідуальності хореографа,
- історичну спадкоємність в традиції, їх творче переосмислення і відображення при виробленні концепції твору,
- специфіку творчого процесу в хореографії,
- особливості втілення законів драматургії в різних за видами і формами хореографічних творах,
- структуру сценографії як образної системи. Компоненти сценографії;

вміти:

- сформулювати основну проблему, втілену в хореографічному творі,
- виробляти композиційну концепцію та її основні складові,

- збирати, досліджувати та аналізувати джерела творчого задуму,
- визначати та обґрунтовувати тему, ідею хореографічного твору, його жанр, вид, форму, кількісний склад учасників та ін.,
- визначати музичний та лексичний матеріал, їх відповідність творчому задуму.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Танцювальний етюд.

Тема 1. Природа хореографічного мистецтва.

Танець як вид мистецтва. Танець як ритмопластичне вираження різноманітних почуттів, характеру занять і способу життя людини, як важлива і невід’ємна складова культури народу.

Древо багатонаціональної хореографії та його національні корені. Вивчення та збагачення традицій і самобутньої творчості як основа для подальшого поступального руху і розвитку національної хореографічної культури народів світу. Хореографія в народних обрядах і святах. Елементи хореографії в календарно-річному циклі: весняні, літні, осінні та зимові. Вплив кліматичних та географічних умов, суспільного устрою на формування етносвідомості і духовної культури народу. Контакти східнослов’янських народів з іншими народами.

Тема 2. Танцювальний рух як першоелемент, основа хореографічного твору.

Образне та характерне поєднання ритмічних елементів при виконанні певних трудових процесів як основа ілюстративних примітивних танцювальних рухів. Ланцюжок виразних положень людського тіла, підпорядкування рухів і жестів єдиній образній дії як шлях до створення танцю.

Національні й локальні особливості танцювальних рухів.

Залежність морфологічної побудови руху від географічних, культурно-історичних, соціально-економічних умов життя народу.

Неадекватні, інколи різко протилежні положення корпусу, голови, плечей, рук, робота ногами в різних хореографічних культурах.

Спільне у створенні образних систем певного етносу та їх відмінності.

Закономірності появи суто чоловічих та жіночих рухів. Своєрідність виконання однакових рухів жінками і чоловіками з урахуванням стилю, манери виконання.

Основні та другорядні рухи.

Ритмопластичне та функціональне узгодження рухів тіла.

Координація корпусу з рухами голови, плечей, рук, їх значення та своєрідність “навантаження” на них у різних видах, жанрах, національних культурах.

Відмінність у побудові, манері виконання рухів класичного, сучасного та народного танців.

Тема 3. Різновиди, форми і жанри в хореографічному мистецтві.

Основні різновиди хореографічного мистецтва:

- народний (автентичний, фольклорний) танець, що виконується у природному середовищі;
- народносценічний - виконується на сцені шляхом певної обробки народного танцю балетмейстером;
- характерний – народний танець, що використовується в балетних виставах в стилізованій формі ;
- класичний танець – історично сформована система виражальних засобів хореографічного мистецтва;
- історико-побутовий, що виконувався на балах і в салонах відповідно до певного етикету;

- бальний танець як одна із форм сучасної хореографії, що має канонізований стандарт конкурсних танців;
- естрадний танець як вид сценічного танцю, побудованого на чіткій драматургічній основі, на лаконічних засобах хореографічної виразності;
- «модерн» – різноманітні напрямки сучасного хореографічного мистецтва, що відкидають традиційні форми класичного танцю.

Форма як структура танцювального твору. Відповідність форми темі та сюжету етюд. Єдність змісту і форми в танці. Трагедія, драма, комедія як основні жанри драматургії.

Тема 4. Етюд як першооснова становлення балетмейстерського мистецтва.

Етюд як вправа для розвитку і вдосконалення виконавської, акторської, режисерської та балетмейстерської майстерності.

Етюд (франц. *etude*-вправа) як завдання і функції.

Драматургія етюду та внутрішня сутність художнього образу. Поняття «драматургія» від «драма» (грец. – дія), закономірні тенденції розвитку дії в різних видах мистецтв: драматичному театрі, кінодраматургії, драматургії музичного або хореографічного мистецтва тощо. Загальні риси, закономірності, тенденції розвитку твору та їх своєрідність і специфічні особливості.

Основні складові етюду: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка.

Значення міміки, жесту, пози в ілюстрації дії, виникнення специфічних рухів, що супроводжують музичну тему.

Залежність побудови хореографічної образно-тематичної дії від виду, жанру, стилю майбутнього етюду.

Основний малюнок, на основі якого будується лексично-композиційна дія етюду. Поєднання лексично-композиційних елементів при розробленні основної теми етюду. Композиційні форми етюду - соло, дует, тріо, кuartет,

масовий. Форма як структура танцювального твору. Відповідність форми темі та сюжету етюду. Трагедія, драма, комедія як основні жанри драматургії. Визначення жанру для етюду. Побудова етюдів на матеріалах танців регіонів України з врахуванням специфіки їх лексики, манери виконання, музики. Опанування студентом закономірностей побудови етюду, як творчого процесу, постійно присутнього в практичній діяльності балетмейстера.

Змістовий модуль 2. Система фіксації творів хореографічного мистецтва.

Тема 1. Балетмейстер творець хореографічного твору.

Визначення професії балетмейстера, особливості її змісту, характеру, завдань. Види балетмейстерської діяльності.

Балетмейстер – організатор і творчий керівник колективу.

Естетичне виховання засобами народного хореографічного мистецтва.

Репертуар як основа хореографічного колективу.

Балетмейстер-постановник як творець хореографічного твору.

Творче натхнення та пошуки теми й ідеї хореографічної постановки. Уява та художній задум як основа мистецтва балетмейстера. Пошуки нових тем і сюжетів:

- в музиці - програмній, непрограмній, народній тощо;
- в літературі - казках, народній драмі, творах письменників-класиків;
- у фольклорі - піснях, думах, народній драмі;
- в етнографії – звичаях, традиціях, ритуалах, обрядах;
- в історичних джерелах, іконографічних матеріалах;
- в реальних життєвих ситуаціях.

Балетмейстер як автор програми, сценарно-композиційного плану, лібрето.

Постановочна робота над відтворенням виконавцем партитури танцю, стилю

постановки, характеру персонажів, манери виконання рухів, розміщення танцюристів на кону тощо.

Балетмейстер-репетитор: тлумачення ідейного задуму, розкриття теми, художніх образів, філігранне відшліфування образної лексики, опрацювання мізансцен у поєднанні з малюнками, композиційними переходами.

Балетмейстер-педагог: досвід виконавця як необхідна складова педагога; точний, лаконічний особистий показ як шлях до вираження ідеї, розкриття образно-тематичного спрямування твору. Характеристика того чи іншого руху, комбінації та їх методична розкладка.

Врахування можливих помилок при виконанні рухів, танцю в цілому.

Важливість спеціалізації: балетмейстер класичного, народного, українського, сучасного та бального танців.

Балетмейстер-реставратор: майстерність відтворення, відновлення забутих номерів за допомогою кіно, - теле, - фото, - фономатеріали. Використання показу виконавців того чи іншого танцю (“жива” традиція).

Тема 2. Поняття композиції та архітекtonіки. Сценарно-композиційний план.

Значення і правильне тлумачення понять. Композиція як формотворча структура твору, побудова всіх його частин – від найелементарніших до найскладніших.

Зв’язок компонентів композиції із сценічним простором та музичним часом.

Архітекtonіка як пропорційність драматургічного співвідношення частин змісту до загального цілого, тобто пропорційність загального і часткового у танці. Відчуття архітекtonіки у процесі образно-тематичного розвитку хореографічного твору.

Композиційний план як розгорнутий хореографічний сценарій хореографічного твору, режисерсько-балетмейстерське вирішення майбутнього твору з конкретним завданням композитору, художнику і всій творчій групі.

Тема 3. Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю .Історія питання.

Еволюція теорії та методики запису танцю:

- королева Маргарита Австрійська (1482 – 1530). Знання модних придворних танців і запис рухів до них;
- монах Туано або Фейє (нар. 1519) та його “Орхезографія” (1588);
- французький танцівник, балетмейстер, теоретик Карло Блазіс (1795 – 1878) та його праці “Елементарний підручник теорії та практики танцю” (1820), “Кодекс Терпсихори” (1828), “Повний підручник танцю” (1830), “Танці взагалі, балетні знаменитості та національні танці” (1854). Схеми, замальовки, систематизації рухів, що вперше подані у поєднанні теорії та практики;
- Артюр Сен-Леон (1821 – 1870) – французький танцівник, балетмейстер, педагог, теоретик. Системи запису в його “стенохореографії”;
- Альберт Церн (1811 – 1871) і його “Грамматика танцювального мистецтва та хореографія” (1890), в якій автор досить суттєво проводить паралель між елементами танцю і мовою: рух-склад, па-слово, кілька па – фраза і т.д.;
- Володимир Степанов (1866 – 1896) - танцівник, педагог. Знакова система запису рухів на ноти в його методичній роботі “Алфавіти рухів людського тіла – опис фіксації рухів людського тіла за допомогою нот” (1895);
- Цодер – австрійський вчений та його робота “Wie zeichnet man Volkstanze auf” (1911). Розроблення в цьому дослідженні багатьох раціональних зерен, які в подальшому мали свої розробки і збереглись донині: графічне позначення виконавців, опис характерних рухів, графічні малюнки, дані про історію та побутування танцю;
- подальші розробки системи запису в роботах російських артистів та балетмейстерів - О.Горського, М.Фокіна, братів Миколи та Сергія Легатів, німця Рудольфа фон Лабана “Хореографія” (1926), вірменської вченої Сбруї Лісіціан “Запис руху” (“Кінетографія”, 1940), в роботах радянських

методистів-популяризаторів народного танцю Є.Марголіс, Х.Суни, М.Яницької, А.Татрадзе, Т.Ткаченко, К.Василенка, Т.Устинової та інших.

- Українські дослідники народної хореографії:
- І.Юрчишин та його перша збірка хороводів (1910) з ілюстрацією схем;
- С.Титаренко та його “Дитяча розвага” (1918);
- В.Верховинець та його “Теорія українського народного танцю” (1919). Подальший розвиток в описовій системі фіксації рухів танцю в цілому;
- Р.Герасимчук та його знакові системи в роботі “Tance Huculskie”, (Львів, 1939). Вперше детально подано опис гуцульських, лемківських, бойківських танців;
- А.Гуменюк, його праці та їх значення для теорії українського танцю - “Українські народні танці” (1962, 1969), “Українське народне хореографічне мистецтво України” (1963);
- К.Василенко, його роботи з української хореографії та перший словник українського танцю “Лексика українського народно-сценічного танцю” (1996); підручник “Український танець” (1997);
- записи танців та методичні розробки у працях І.Антипової, К.Балог, В.Тітова, С.Зубатова та ін.
- Специфіка відтворення хореографічного твору за відеозаписом – збереження авторських прав балетмейстера, композитора, сценографії.

Тема 4.Методика фіксації та постановки танцю за записом.

Паспортизація танцю: місце побутування, назва, національні, локальні та інші характерні ознаки.

Вид, форма, жанр танцю. Умови виконання. Поділ на фігури, частини.

Музичний супровід. Костюми, реквізит. Опис рухів композиції.

Літературно-графічний запис танцю. Створення короткого змісту, або лібрето танцю.

Історія постановки, автори, місце побутування, зміст або лібрето танцю.

Аналіз музичного матеріалу та поєднання його з опануванням лексики.

Поєднання рухів та малюнків у загальній композиції.

Аналіз виконавцями стилю, характеру, манери та образу танцю.

Постановка танцю за записом.

Знайомство з умовними позначеннями запису танцю.

Вивчення музичного матеріалу.

Розбір та постановка танцю за записом.

Методичний аналіз та ретельне вивчення танцювальних рухів.

Визначення виконавців.

Знайомство з описом костюмів і необхідних аксесуарів.

Бережливе ставлення при відтворенні танцю до балетмейстерського задуму.

Збереження теми та ідеї танцю, створення хореографічних образів, стилю, манери і характеру виконання композиції в цілому.

Змістовий модуль 3. Танці для дітей.

Тема 1. Музично-хореографічна драматургія як формотворча ланка композиційної побудови танцювального номеру.

Мелодія музики – мелодія танцю. Природа звуку, поняття мелодії, музичної теми, інтонування.

Основи музично-хореографічної драматургії, повна відповідність музики і хореографії сценічної дії.

Емоційна виразність мелодії і відповідність її ладово-інтонаційній природі, темпоритмічній структурі, формі й змісту танцю.

Дійово-прикладна та ілюстративна музика. Виконання музики М.Лисенка, С.Людкевича та інших українських композиторів у творах сучасної народносценічної хореографії: “Баркарола” М.Лисенка – А.Мухи (аранжування) у постановці О.Сегалія “Вербиченька”, аранжування мелодії з опери “Наталка Полтавка” і “Тарас Бульба” у танцях “Сваха” та композиції “Козацькому роду – нема переводу” К.Василенка, “Решето”, “Аркан” С.Людкевича у постановках М.Трегубова і т.д.

Тема 2. Темпоритм як конструктивно-естетична основа композиції.

Хореографічні ритмоугруповання.

Залежність та взаємозумовленість лексики, композиції та музики.

Розмаїття музичних розмірів в мелодіях до танцю: дводольних, тридольних, чотиридольних, змішаних.

Складові окремого руху, малюнка та їх поєднання з музикою (ритмоугруповання) в окремі завершені структури. Модулювання як прийом, пов'язаний з хореографічними перебудовами партій: мажор – чоловіча, мінор – жіноча.

Кількість темпів відповідно до складності виконання рухів за характером, образністю танцю.

Темпова зона, в межах якої виконання руху, перебудови сприймається як цілком закономірне явище. Залежність її від жанру, різновиду танцю.

Залежність темпу від майстерності виконавця.

Ритмоформули танцювальної музики, їх чітке і легке сприймання глядачем.

Тема 3. Особливості психології дитини та своєрідність дитячої хореографічної педагогіки.

Творча уява, фантазія дитини як форма відображення об'єктивної дійсності.

Психологічний стан дитини у процесі участі в грі, танці, захоплення темою та можливістю реалізувати в ній свої акторські можливості. Емоційний фактор від сприйняття та відтворення об'єкта, концентрація фізичних та духовних сил, бажання довести гру, танець до кінця.

Тема 4. Специфіка постановочної роботи педагога-хореографа з дітьми різних вікових категорій.

Використання в постановочній роботі методичних прийомів: точний показ, словесне пояснення, образний музичний матеріал, ігровий метод змагання.

Сюжетно образний зміст байок та казок, їх хореографічні інтерпретації.

Теми популярних мультиплікаційних фільмів.

Тематичне збагачення як шлях до виявлення творчої ініціативи, збудження активності, навчання самостійності.

Робота з дітьми старшого шкільного віку.

Постановки на сучасну шкільну тематику за матеріалами українського танцю.

Вивчення основ бального і сучасного танцю, створення нескладних композицій. Вивчення основ сучасного естрадного та спортивного танцю, створення нескладних композицій.

Ретельний вибір теми, сюжету, виду, жанру, форми танцю для дитячої постановки.

Лексика та музичне оформлення. Добір рухів, які здатна виконати дитина без зайвого фізичного навантаження.

Музичний супровід – популярні дитячі пісні, мелодії з відомих мультиплікаційних фільмів, сучасні пісні та шлягери. Навички компілювання музичного матеріалу.

Прослуховування кращих зразків музичного супроводу.

Корекція при доборі тематичного матеріалу для всіх вікових категорій з урахуванням фізичного навантаження, емоційної сфери, доступності почуттів, які викличе танець.

Постановочна робота, танці для дітей. Вибір провідних виконавців на головні партії в танці. Репетиційна робота.

Змістовий модуль 4. Танцювальні композиції образнодієвого характеру.

Тема 1. Шляхи збагачення хореографічної лексики

Розширення тематики та жанрових коридорів, нових стильових спрямувань як передумова вдосконалення назв, засобів виразності, лексики танцю.

Рушійне начало розвитку сучасного хореографічного мистецтва - зближення, взаємовплив, взаємозбагачення видів та форм танцю, його стилістичного спрямування, трансформація їх рухів:

- лексичні новоутворення;
- відновлення структури стародавніх елементів;
- трансформація побутових рухів, професіоналізмів, жаргонів;
- збагачення формотворчими елементами класичного танцю, спорту, акробатики;
- асиміляційні процеси в українській хореографії - полька, краков'як, кадрили та інші танці, що стали народними.

Зв'язок лексики та музики. Музично-хореографічні ритмоугруповання.

Деякі прийоми виконання руху відповідно до музичного супроводу.

Музично-хореографічне нюансування рухів.

Тема 2. Ідея, тема, сюжет в танці.

Ідея як провідна думка твору в якій балетмейстер відтворює своє ставлення до дійсності. Ідея як сконцентрованість окремих вражень, що в подальшому сприяють правильному обранню виду, жанру, лексики, музики, створенню художнього оформлення майбутнього твору. Визначальна функція музики у відтворенні основного змісту твору, від якої залежить трактування актором теми та сюжету постановки.

Приклади з творів П.Вірського "Ми пам'ятаємо" та "Запорожці", у яких балетмейстером чітко визначена авторська ідейна концепція.

Тема як основна думка, проблема, питання, про які йдеться в даному творі, тобто сформульоване узагальнене відтворення того чи іншого життєвого явища, події, ситуації: "На кукурудзяному полі" П.Вірського, "Шахтарському танці" В.Михайлова, "Лісоруби" В.Петрика як образне відтворення теми праці; "Кружала" Н.Уварової, "Подоланочка" П.Вірського, "Червона калина" К.Василенка– теми кохання.

Монотематизм та політематизм у танці ("Про що верба плаче" П.Вірського).

Однозначність теми та багатозначність сюжетів.

Національна та регіональна своєрідність сюжетів.

Сюжет як безперервний ланцюг подій, поєднаних причинно-часовими зв'язками, образне відтворення яких здійснюється у поступовому динамічному русі ідеї твору.

Сюжет як розвиток стосунків між персонажами, суперечності, що призводять до конфлікту (національного, побутового, психологічного).

Конфлікт як зіткнення двох протилежних сил.

Основа побутового конфлікту – взаємини, зіткнення членів сім'ї, конкуруючих груп тощо.

Психологічний конфлікт як вираження суперечностей, світоглядів персонажів.

Тема 3. Зміст та форма танцю. Хореографічний образ. Розвиток хореографічної дії.

Музично хореографічні форми як втілення певного ідейно-емоційного змісту хореографічними засобами, їх єдність та сукупність.

Два аспекти форми танцю: внутрішній (сюжет, драматургія, образність і т.д.) та зовнішній (лексика, поза, жест, композиція, акторська майстерність, техніка виконання, кольорова гама, вид, жанр і т.д.) що підпорядковується внутрішньому як аспекти єдиного процесу, взаємозалежність, взаємозв'язок. Характерність факторів хореографії як взаємозалежність і взаємозв'язок ідейно-тематичного змісту та формотворчої структури. Форма як внутрішня структура танцю, засіб відтворення, закріплення змісту.

Діалектична єдність форми і змісту як неминучий перехід змісту у форму і навпаки. Вирішальна роль змісту як мобільнішого, форма – інертна, консервативна, пасивна. Боротьба, в результаті якої форма оновлюється, відповідно до нового змісту.

Виникнення як результат синтезу класичного та народносценічного танцю - балету на льоду, як синтезу класичного та сучасних ритмічних структур – сучасного танцю та ін.

Хореографічний образ як носій емоції і думки, де усвідомлене чергування його зримих елементів – матеріал для створення внутрішньої структури.

Своєрідність створення хореографічного образу, зумовлена фізичним навантаженням. Точні часові, ритмічні, просторові межі при створенні дійового, образного танцю.

Злиття техніки танцю, тобто зовнішнього монологу виконавця, з його внутрішнім монологом, його почуттями як необхідні складові створення хореографічного образу.

Перевтілення, образна уява та миттєвість життя хореографічного образу.

Специфіка побудови та дія узагальненого й колективного образу.

Залежність хореографічної дії від музичного супроводу. Ускладнення сценічної драматургії шляхом насичення сюжету. Темпо ритмічна динаміка в сучасній народносценічній хореографії.

Надзавдання як головна мета, що підпорядковує всі інші завдання.

Пропоновані обставини (події в сюжеті). Наскрізна дія та контрдія.

Основна та поточні лінії у розвитку подій.

Художнє поєднання перелічених елементів з музикою, освітленням і т.ін.

Тема 4. Образнодієвий танець – якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва.

Тематична різноманітність і досконалість драматургії (лексика, композиція, музика). Переважність пантоміми в танці. Розгорнута лексика, елементи акторської гри, глибокий образний підтекст та зміст як складові образнодієвого танцю.

Загальні ознаки тематичного поділу в образнодієвих танцях, взаємозбагачення здобутками побутового використання в них для розкриття сюжету.

Сольний народний пляс. Історичні аспекти розвитку жанру. Танець у скоморошинах. Танець у вертепній драмі. Сольний танець в “Енеїді” І.Котляревського. Танець в музично-драматичних п’єсах українських корифеїв.

Наявність образу, рух, міміка, жест, акторська гра у його створенні.

Музична характеристика образів, характерів.

Вдалиий добір чи написання спеціально музики як запорука успіху виконавців.

Різноманітність видів, форм, жанрів.

Використання найрізноманітніших і нерідко оригінальних формотворчих, жанрових поєднань. Постановка танцювальної композиції створеної студентом.. Визначення виконавців, ретельний добір характерних образів, персонажів, типажів. Праця над акторською і технічною майстерністю виконавців. Аналіз з погляду залікових вимог, а саме – розвиток образу та дії, що стали основою танцю.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Інд. роб.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Танцювальний етюд.					
Тема 1. Природа хореографічного мистецтва. Танець як вид мистецтва.	6	2			4
Тема 2. Танцювальний рух як першоелемент, основа хореографічного твору	6	2			4
Тема 3. Різновиди, форми і жанри в хореографічному мистецтві.	6	2			4
Тема 4. Етюд як першооснова становлення балетмейстерського мистецтва. Опанування студентом закономірностей побудови етюду, як творчого процесу, постійно присутнього в практичній діяльності балетмейстера.	54	2	28	18	6
Разом за змістовим модулем 1	72	8	28	18	18
Змістовий модуль 2. Система фіксації творів хореографічного мистецтва.					
Тема 1. Поняття композиції та архітектоніки. Сценарно-композиційний план.	6	2			4
Тема 2. Балетмейстер як творець хореографічного твору. Види балетмейстерської діяльності.	6	2			4
Тема 3. Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю. Історія питання.	6	2			4
Тема 4. Методика фіксації та постановки танцю за записом. Розбір та постановка танцю за записом.	50	2	26	17	5
Разом за змістовим модулем 2	68	8	26	17	17
Змістовий модуль 3. Танці для дітей.					
Тема 1. Музично-хореографічна драматургія як формотворча ланка композиційної побудови танцювального номеру.	6	2			4
Тема 2. Темпоритм як конструктивно-естетична основа композиції. Хореографічні ритмоугруповання.	6	2			4
Тема 3. Особливості психології дитини та своєрідність дитячої хореографічної педагогіки.	6	2			4

Тема 4. Специфіка постановочної роботи педагога-хореографа з дітьми різних вікових категорій. Постановочна робота, танці для дітей.	36	2	28	18	6
Разом за змістовим модулем 3	54	8	28	18	18
Змістовий модуль 4. Танцювальні композиції образнодієвого характеру.					
Тема 1. Шляхи збагачення хореографічної лексики.	6	2			4
Тема 2. Ідея, тема, сюжет в танці.	7	2			5
Тема 3. Зміст та форма танцю. Хореографічний образ.	8	2			6
Тема 4. Образнодієвий танець – якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва. Постановка образнодієвого танцю.	109	2	60	23	6
Разом за змістовим модулем 4	130	8	60	23	21
Усього годин	324	32	142	76	74

Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Етюд як першооснова становлення балетмейстерського мистецтва. Опанування студентом закономірностей побудови етюду, як творчого процесу, постійно присутнього в практичній діяльності балетмейстера.	28
2	Методика фіксації та постановки танцю за записом. Розбір та постановка танцю за записом. Вибір запису хореографічної композиції. Розбір. Добір виконавців. Збереження відповідності виду, жанру. Репетиційна робота.	26
3	Специфіка постановочної роботи педагога-хореографа з дітьми різних вікових категорій. Постановочна робота, танці для дітей. Вибір провідних виконавців на головні партії в танці. Репетиційна робота.	28
4	Образнодієвий танець – якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва. Постановка образнодієвого танцю. Визначення виконавців, ретельний добір характерних образів, персонажів, типажів. Праця над акторською і технічною майстерністю виконавців. Аналіз з погляду залікових вимог, а саме – розвиток образу та дії, що стали основою танцю.	60
	Разом	142

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Природа хореографічного мистецтва. Танець як вид мистецтва. Визначити характерні ознаки танцю як виду мистецтва.	4
2	Танцювальний рух як першоелемент, основа хореографічного твору. Охарактеризувати народний танець як складову свят і обрядів.	4
3	Різновиди, форми і жанри в хореографічному мистецтві. Визначити характерні особливості хореографії в календарно-річному циклі.	4
4	Етюд як першооснова становлення балетмейстерського мистецтва. Визначити тему власного етюду для постановки. Дібрати музичний матеріал. Підготувати і ретельно опрацювати хореографічну лексику для етюду. Підготувати сценарно-композиційний план постановки.	6
5	Поняття композиції та архітекtonіки. Опрацювати літературу з питань композиції та архітекtonіки хореографічного твору Опрацювати особливості роботи балетмейстера в аматорському хореографічному колективі.	4
6	Балетмейстер як творець хореографічного твору. Охарактеризувати особливості професії балетмейстера. Опрацювати особливості роботи балетмейстера в аматорському хореографічному колективі. Опрацювати тему по трансформації хореографічних рухів.	4
7	Літературно-графічна фіксація та розшифрування танцю. Засвоїти умовні позначки запису танцю. Здійснити аналіз музичного матеріалу танцю.	4
8	Методика фіксації та постановки танцю за записом. Засвоїти лексику хореографічного твору. Опанувати просторовим малюнком танцю. Засвоїти основні поняття хореографічної термінології.	5
9	Музично-хореографічна драматургія як формотворча ланка композиційної побудови танцювального номеру. Ознайомитися з музичною творчістю відомих українських композиторів на прикладах хореографічного мистецтва. Опрацювати методичну літературу з танців для дітей.	4
10	Темпоритм як конструктивно-естетична основа композиції. Ознайомитися з музичними прикладами з різноманітними ритмо-угруппуваннями. Вибрати та зробити музичний аналіз музичного твору.	4
11	Особливості психології дитини та своєрідність дитячої хореографічної педагогіки. Опрацювати літературу з даної теми. Підготувати письмово декілька ситуативних вправ. Зробити аналіз структури музично-хореографічного дитячого твору.	4
12	Специфіка постановочної роботи педагога-хореографа з дітьми різних вікових категорій. Опрацювати драматургію майбутнього хореографічного твору на дитячу тематику Підготувати музичний матеріал для образного хореографічного етюду.	6
13	Шляхи збагачення хореографічної лексики. Опрацювати тему по трансформації хореографічних рухів. Підготувати вправи по	4

	музично-хореографічним ритмоугрупованням і нюансуванням.	
14	Ідея, тема, сюжет в танці. Опанувати фахову літературу. Проаналізувати програмний музичний матеріал	5
15	Зміст та форма танцю. Опанувати фахову літературу. Визначити поняття форми і ідейно-емоційного змісту.	6
16	Образнодієвий танець – якісно новий, вищий рівень хореографічного мистецтва. Дібрати відеоматеріал з ярко вираженим розвитком хореографічної дії. Проаналізувати відібрані хореографічні твори.	6
	Разом	74

Творче індивідуальне завдання

I семестр – 18год.

У процесі вивчення дисципліни „Композиція танцю" студент в I семестрі повинен виконати творчу роботу (проект) – створити композиційну побудову хореографічного етюд: Визначити різновид, жанр і форму хореографічного етюд для власної постановки.

1. Підібрати музичний матеріал.
2. Визначити лексичний матеріал для етюд.
3. Визначити виконавців для етюд.
4. Визначити тему власного етюд для постановки.
5. Дібрати музичний матеріал. Підготувати і ретельно опрацювати хореографічну лексику для етюд.

II семестр – 17год.

У процесі вивчення дисципліни „Композиція танцю" студент в II семестрі повинен виконати творчу роботу (проект) – розібрати запис танцювальної композиції за записом та створити текстово-графічний запис сценарно-композиційного плану постановки танцювальної композиції.

III -IV семестр – 41год.

У процесі вивчення дисципліни „Композиція танцю" студент в IV семестрі повинен виконати творчу роботу (проект) – створити композиційну побудову хореографічної композиції образнодієвого танцю. Визначити різновид, жанр і форму хореографічного твору для власної постановки та створити текстово-графічний запис танцю.

Методи навчання – інформаційно-рецептивний, ілюстративний, репродуктивний.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік (I-II семестр), екзамен (IV семестр).

Методи та засоби діагностики успішності навчання – експрес-опитування, активність на практичних заняттях, контрольні роботи, диференційований залік, екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр

Поточний контроль (маx = 40 балів)				Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3			
Змістовий модуль 1				ІНДЗ		МКР 1	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	10	60	100	
5	5	5	15				

II семестр

Поточний контроль (маx = 40 балів)				Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3			
Змістовий модуль 1				ІНДЗ		МКР 1	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	10	60	100	
5	5	5	15				

III -IV семестр

Поточний контроль (маx = 40 балів)								Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1				Модуль 2				Модуль 3			
Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				ІНДЗ		МКР 1	МКР 2
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	10	30		
2	2	2	8	2	2	2	10				

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модульна контрольна робота (60 балів)

54-60 балів виставляють студентів, який вияви всебічні, системні і глибокі знання з навчально-програмового матеріалу; повністю розкрив зміст на поставлені запитання; вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюстрував відповіді прикладами; вільно володіє нормативною сучасною мовою; комплексно застосовує одержані знання з фахових дисциплін. Показав відмінні результати композиційної та постановочної роботи.

44 - 53 бали виставляють студентів, який правильно розкрив зміст на поставлені запитання, та у відповідях бракувало власних суджень; грамотно володіє спеціальною термінологією, нормативною сучасною українською мовою; здатний до самостійного поповнення знань у подальшій навчальній роботі. Показав хороші результати композиційної та постановочної роботи.

36-43 бали виставляється студентів, який зміст питань виклав частково, не послідовно; логічний зв'язок у відповіді відсутній, але суть запитання розкрита. Показав задовільні результати композиційної та постановочної роботи.

22-35 балів виставляється студентів, який основний зміст запитання не розкрив; припустився принципових помилок; спеціальною термінологією володіє частково. Показав незадовільні результати композиційної або постановочної роботи.

0-21 балів виставляється студентів, який основний зміст запитання не розкрив; припустився принципових помилок; спеціальною термінологією не володіє частково. Відсутні результати композиційної або постановочної роботи.

Модульна контрольна робота (30 балів)

27-30 балів виставляють студентів, який вияви всебічні, системні і глибокі знання з навчально-програмового матеріалу; повністю розкрив зміст на поставлені запитання; вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюстрував відповіді прикладами; вільно володіє нормативною сучасною мовою; комплексно застосовує одержані знання з фахових дисциплін. Показав відмінні результати композиційної та постановочної роботи.

22 – 26 балів виставляють студентів, який правильно розкрив зміст на поставлені запитання, та у відповідях бракувало власних суджень; грамотно володіє спеціальною термінологією, нормативною сучасною українською мовою; здатний до самостійного поповнення знань у подальшій навчальній роботі. Показав хороші результати композиційної та постановочної роботи.

18-21 бали виставляється студентів, який зміст питань виклав частково, не послідовно; логічний зв'язок у відповіді відсутній, але суть запитання розкрита. Показав задовільні результати композиційної та постановочної роботи.

11-20 балів виставляється студентів, який основний зміст запитання не розкрив; припустився принципових помилок; спеціальною термінологією володіє частково. Показав незадовільні результати композиційної або постановочної роботи.

0-10 бала балів виставляється студентів, який основний зміст запитання не розкрив; припустився принципових помилок; спеціальною термінологією не володіє частково. Відсутні результати композиційної або постановочної роботи.

Поточний контроль (15 балів)

13-15 балів отримують студенти, які мають глибокі, ґрунтовні та системні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

9-12 балів отримують студенти, які мають хороші знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

6-8 балів отримують студенти, які мають основні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не досконало знають типові помилки при виконанні рухів, не завжди можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

0-5 бали отримують студенти, які мають недостатні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не знають типові помилки при виконанні рухів, не можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

Поточний контроль (8 балів)

7-8 балів отримують студенти, які мають глибокі, ґрунтовні та системні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

5 - 6 бали отримують студенти, які мають хороші знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

3 - 4 бали отримують студенти, які мають основні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не досконало знають типові помилки при виконанні рухів, не завжди можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

0 - 2 балів отримують студенти, які мають недостатні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не знають типові помилки при виконанні рухів, не можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

Поточний контроль (5 балів)

4-5 балів отримують студенти, які мають глибокі, ґрунтовні та системні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

3 бали отримують студенти, які мають хороші знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

2 бали отримують студенти, які мають основні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не досконало знають типові помилки при виконанні рухів, не завжди можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

0 - 1 балів отримують студенти, які мають недостатні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не знають типові помилки при виконанні рухів, не можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

Поточний контроль (2 балів)

2 бали отримують студенти, які мають глибокі, ґрунтовні та системні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю.

1 бали отримують студенти, які мають основні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не досконало знають типові помилки при виконанні рухів, не завжди можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

0 балів отримують студенти, які мають недостатні знання з методики постановочної роботи та теорії композиції танцю, не знають типові помилки при виконанні рухів, не можуть відшукати потрібні прийоми їх подолання.

Творче індивідуальне завдання (10 балів)

9- 10 балів отримують студенти, які творче завдання виконали самостійно, логічно, послідовно склали комбінаційні завдання, запис виконали грамотно та охайно.

8 балів отримують студенти, які в основному виконали завдання, допустили несуттєві помилки, запис виконали грамотно та охайно.

6 - 7 балів отримують студенти, які частково виконали роботу, у роботі є помилки або складене комбінаційне завдання не відповідає вимогам.

1-5 балів отримують студенти, які роботу виконали зі значними помилками або складене комбінаційне завдання не відповідає вимогам.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Список джерел

- Пшеничний О. В. Основи балетмейстерського мистецтва / О. В. Пшеничний. – О. : 2000. – 64 с.
- Бачинская Н. Русские хороводы и хороводные песни / Н. Бачинская. – М. : 1951. – 112 с.
- Голейзовский К. Я. Образы русской народной хореографии / К. Я. Голейзовский. – М. : 1964. – 364 с.
- Василенко К. Композиція українського народносценічного танцю / К. Василенко. – К. : Мистецтво, 1988. – 125 с.
- Захаров Р. В. Искусство балетмейстера / Р. В. Захаров. – М. : 1954. – 351 с.
- Захаров Р. В. Сочинение танца / Р. В. Захаров. – М. : Искусство, 1983. – 235 с.
- Захаров Р. В. Работа балетмейстера с исполнителями / Р. В. Захаров. – М. : 1967 – 62 с.
- Захаров Р. Записки балетмейстера / Р. В. Захаров. – М. : 1976. – 351 с.
- Климов А. Основы русского народного танца / А. Климов. – М. : Искусство, 1981. – 270 с.
- Смирнов И. Работа балетмейстера над хореографическим произведением / И. Смирнов. – М. : Министерство культуры РСФСР, 1979. – 72 с.
- Ткаченко Т. Народный танец / Т. Ткаченко. – М. : Искусство, 1967. – 680 с.
- Ткаченко Т. Народные танцы / Т. Ткаченко. – М. : Искусство, 1975. – 350 с.
- Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – 5-е вид. – К. : Муз. Україна, 1990. – 152 с.
- Василенко К. Ю. Український танець / К. Ю. Василенко. – К. : ІПК ПК, 1997. – 282 с.
- Кривохижа А. М. Гармоня танцю: Навчально - методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів / А. М. Кривохижа. – Кіровоград : 2007. – 100 с.